

28. 5. 2013

ID: 91532

Rozhodčí řízení

Včas vznesená námitka neplatnosti rozhodčí smlouvy má za důsledek, že z hlediska ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení se tato námitka vztahuje i na jiné důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy, než které byly případně v této námitce skutkově popsány.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2406/2011, ze dne 27.3.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně M. S., zastoupené JUDr. M.B., advokátem, se sídlem ve S., proti žalované UniCredit Bank Czech Republic, a.s., se sídlem v P., o zrušení rozhodčího nálezu, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 22 Cm 151/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. prosince 2010, č. j. 9 Cmo 180/2010-52, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. prosince 2010, č. j. 9 Cmo 180/2010-52, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. března 2010, č. j. 22 Cm 151/2008-34, zamítl návrh na zrušení rozhodčího nálezu Rsp 322/08, vydaného dne 25. srpna 2008 Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že dne 27. prosince 2006 byla uzavřena mezi Živnostenskou bankou, a.s., A. Multimedia s.r.o., Mgr. B. S. a M. S. směnečná dohoda. Článek 10 směnečné dohody obsahoval rozhodčí doložku následujícího znění: „Všechny spory, které by mohly vzniknout z této Dohody nebo v souvislosti s ní nebo z vystavené směnky, budou s vyloučením pravomoci obecných soudů rozhodovány s konečnou platností v rozhodčím řízení u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR v Praze podle jeho Řádu třemi rozhodci ustanovenými podle tohoto Řádu.“. Dne 18. srpna 2008 se před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR v Praze (dále jen „Rozhodčí soud“) konalo ústní jednání, z něhož byl pořízen zápis. Dne 25. srpna 2008 byl vydán rozhodčí nález Rozhodčího soudu Rsp 322/08.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že ve směnečné dohodě je obsažena platná rozhodčí doložka podle § 2 odst. 3 písm. v) [správně písm. b)] zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“). Soud dospěl k závěru, že toto ujednání není v rozporu s bodem 3 směnečné dohody, kde se říká, že banka je oprávněna směnku vyplnit a tuto směnku uplatnit u soudu, anebo ji prodat. Soud prvního stupně přihlédl i k tomu, že zástupce žalobkyně nejprve uznal pravomoc Rozhodčího soudu, toto jeho prohlášení je zaprotokolováno, a až teprve při ústním jednání konaném ve sporu dne 18. srpna 2008 uplatnil námitku nedostatku arbitrability. Soud proto posoudil tuto žalobu jako účelovou, která by měla vést pouze k tomu, aby odložila vykonatelnost rozhodčího nálezu.

K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 13. prosince 2010, č. j. 9 Cmo 180/2010-52, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud zopakoval důkaz zápisem z ústního jednání konaného před Rozhodčím soudem dne 18.

srpna 2008. Zjistil, že při jeho zahájení v 10 hodin předseda rozhodčího senátu Mgr. M. D. seznámil přítomné strany se složením rozhodčího senátu, přičemž přítomní zástupci sdělili, že nemají námitek proti příslušnosti tohoto soudu. Poté k dotazu předsedy rozhodčího senátu žalobkyně (v tomto řízení žalovaná) sdělila, že trvá na žalobě, a pak zástupce třetí žalované (v tomto řízení žalobkyně) namítl, že rozhodčí soud není oprávněn rozhodovat tento spor z důvodu rozporu mezi článkem 10 a článkem 3 směnečné dohody, podle kterého je banka oprávněna směnku uplatnit u soudu.

Na základě provedeného dokazování učinil odvolací soud závěr, že žalobkyně v rozhodčím řízení neuplatnila námitku neplatnosti rozhodčí doložky z důvodu rozporu mezi smluvními ustanoveními obsaženými v článku 3 a článku 10 směnečné dohody z 27. prosince 2006 dříve, než začala jednat ve věci samé, neboť žalobkyně tuto námitku nevznesla k dotazu Rozhodčího soudu před zahájením jednání ve věci samé, zda účastníci mají námitky proti příslušnosti Rozhodčího soudu. Vzhledem k opožděnosti námitky tvrzeného důvodu neplatnosti rozhodčí doložky nebylo nutné se zabývat tím, zda je skutečně dán žalobkyní tvrzený rozpor ve směnečné dohodě, a pokud ano, jestli tento rozpor zakládá neplatnost rozhodčí doložky. Ze stejného důvodu nemohl soud prvního stupně a ani odvolací soud přihlédnout k opožděnému tvrzení žalobkyně, že nepodepsala směnečnou dohodu, ve které byla obsažena rozhodčí doložka.

Odvolací soud proto dospěl k závěru, že žalobkyně uplatnila ve smyslu § 33 zákona o rozhodčím řízení pozdě jí tvrzený důvod neplatnosti rozhodčí doložky a tentýž závěr platí i pro námitku, že žalobkyně nepodepsala zmíněnou směnečnou dohodu zahrnující spornou rozhodčí doložku.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním. Přípustnost dovolání zakládá na § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spočívá dle dovolatelky v posouzení otázky, zda je možno založit pravomoc rozhodce bez podepsané rozhodčí doložky a to pouze s pomocí ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení.

Jako dovolací důvod uplatňuje dovolatelka § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Nesprávné právní posouzení věci spočívá dle dovolatelky v nesprávném výkladu ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení.

Dovolatelka se domnívá, že námitku neplatnosti rozhodčí doložky vznesla včas, když její zástupce při jednání Rozhodčího soudu nejprve sdělil, že nemá námitek proti příslušnosti tohoto soudu, poté k dotazu předsedy rozhodčího senátu sdělil, že Rozhodčí soud není oprávněn rozhodovat spor z důvodu neplatnosti rozhodčí doložky.

Dovolatelka kromě toho namítá, že pokud nebyla rozhodčí doložka vůbec sjednána (nebyla podepsána p. S.), pak nelze založit pravomoc rozhodčího soudu a rozhodovat spor v rozhodčím řízení. Neexistence rozhodčí doložky je takovou vadou, kterou nelze zhojit postupem podle § 33 zákona o rozhodčím řízení. Nelze tedy založit pravomoc rozhodce jen tím, že rozhodčí doložka neexistuje a účastník řízení toto včas ve smyslu § 33 zákona o rozhodčím řízení nenamítne.

Dále dovolatelka tvrdí, že je třeba rozlišovat mezi neplatností rozhodčí doložky a neexistencí rozhodčí doložky, když nebyla vůbec podepsána. Podle dovolatelky odkazuje § 33 zákona o rozhodčím řízení na případy, kdy je rozhodčí doložka neplatná, tedy existuje v psané podobě, ale je neplatná. Na neexistující rozhodčí doložku by se omezení dané ustanovením § 33 zákona o rozhodčím řízení vztahovat nemělo. Pokud není vůbec sjednána rozhodčí doložka, lze dle dovolatelky zrušit rozhodčí nález, i pokud nebyla námitka vznesena ve lhůtě podle § 33 zákona o rozhodčím řízení.

Dovolatelka proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhl, aby dovolání bylo odmítnuto pro nepřipustnost, jelikož

nejsou dány dovolací důvody pro projednání věci před Nejvyšším soudem.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) vzhledem k článku II bodu 7 zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno včas oprávněnou osobou, nejprve zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Dovodil, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť odvolací soud řešil právní otázku, která dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena. Jde o otázku, zda strana uplatnila v rozhodčím řízení včas námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy podle § 33 zákona o rozhodčím řízení, jestliže tuto námitku uplatnila po zahájení ústního jednání, poté co žalobkyně k dotazu předsedy rozhodčího senátu sdělila, že trvá na žalobě, za situace, kdy strany před tímto sdělením žalobkyně uvedli, že nemají námitek proti příslušnosti rozhodčího soudu, a zda případný závěr o včasnosti této námítce má za důsledek, že z hlediska § 33 ZRŘ byla včas vznesena námitka neplatnosti rozhodčí smlouvy i z jiných důvodů, než z důvodů skutkově vymezených v této námitce.

Nejvyšší soud poté přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. z uplatněných dovolacích důvodů, kterými je vázán i z hlediska jejich obsahového vymezení.

Dospěl přitom k závěru, že dovolání je důvodné.

Dovolatelka uplatnila dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Namítla, že odvolací soud nesprávně aplikoval ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení.

Nesprávným právním posouzením věci se rozumí omyl soudu při aplikaci právních předpisů na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo soud aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

Vzhledem k ustanovení článku II bodu 1 zákona č. [19/2012](#) Sb., jímž byl změněn zákon o rozhodčím řízení a podle něhož rozhodčí řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, včetně řízení v případě sporů ze spotřebitelských smluv, se dokončí podle dosavadních právních předpisů, je pro posouzení dané věci rozhodné znění zákona o rozhodčím řízení před novelou provedenou tímto zákonem, tedy znění účinné do 29. února 2012.

Ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení ukládá soudu zamítnout návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody uvedené v § 31 písm. b) nebo c) zákona o rozhodčím řízení, jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé. Podle § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení lze namítat, že rozhodčí smlouva je z jiných důvodů než z důvodu uvedeného v § 31 písm. a) zákona o rozhodčím řízení neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje. Podle § 31 písm. c) zákona o rozhodčím řízení je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu skutečnost, že ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem. Ustanovení § 31 písm. b) a c) zákona o rozhodčím řízení se tedy vztahuje jak na případy, kdy byla uzavřena neplatná rozhodčí smlouva [pokud ovšem nejde o neplatnost rozhodčí smlouvy podle § 31 písm. a) z důvodu nedostatku arbitrability, což v posuzované věci nenastalo], tak na případy, kdy vůbec nedošlo k uzavření rozhodčí smlouvy. I námitku, že rozhodčí smlouvu nepodepsala, tedy v daném případě musela žalobkyně v rozhodčím řízení uplatnit

před tím, než začala jednat ve věci samé.

Uplatnění důvodů podle ustanovení § 31 písm. b) nebo c) zákona o rozhodčím řízení stranou, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, v rozhodčím řízení před tím, než tato strana začala jednat ve věci samé, je podmínkou pro možnost postupu soudu podle § 31 písm. b) a c) zákona o rozhodčím řízení především pro zabránění průtahům v dalším řízení.

Ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení ukládá straně rozhodčího řízení povinnost uplatnit důvody podle § 31 písm. b) a c) zákona o rozhodčím řízení dříve, než strana začala jednat ve věci samé, nikoliv před prvním úkonem ve věci, či dříve, než začal ve věci samé jednat rozhodce. Pojem „věc sama“ je právní teorií i soudní praxí vykládán jednotně jako věc, která je oním předmětem, pro nějž se řízení vede. Řešení otázek procesního charakteru nelze považovat za „jednání ve věci samé“. V řízení bylo zjištěno, že při zahájení ústního jednání předseda rozhodčího senátu seznámil strany se složením rozhodčího senátu, přičemž přítomní zástupci stran sdělili, že nemají námitek proti příslušnosti tohoto soudu. Poté k dotazu předsedy rozhodčího senátu žalobkyně (v tomto řízení žalovaná) sdělila, že trvá na žalobě. Poté zástupce třetí žalované (v tomto řízení žalobkyně) namítl, že rozhodčí soud není oprávněn rozhodovat tento spor z důvodu rozporu mezi článkem 10 a článkem 3 směnečné dohody, podle kterého je banka oprávněna směnku uplatnit u soudu. Zástupce žalobkyně tak učinil dříve, než se vyjádřil věcně k podstatě sporu. Z učiněných skutkových zjištění nelze než dovodit, že žalobkyně vznesla námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy z důvodu rozporu mezi uvedenými články směnečné dohody dříve, než ona začala jednat ve věci samé, tj. před přednesem tvrzení týkajících se věci samé, tedy z hlediska ustanovení § 33 ZRŘ včas.

Včas vznesená námitka neplatnosti rozhodčí smlouvy má za důsledek, že z hlediska ustanovení § 33 ZRŘ se tato námitka vztahuje i na jiné důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy, než které byly případně v této námitce skutkově popsány.

Vztahuje se tedy i na námitku žalobkyně, kterou vznesla v průběhu řízení před soudem prvního stupně, že rozhodčí doložku nepodepsala. Vzhledem ke skutkovému zjištění soudu prvního stupně, že dne 27. prosince 2006 byla uzavřena směnečná dohoda mezi Živnostenskou bankou, a.s., a A. Multimedia s.r.o.,

Mgr. B. S. a M. S., je nutno dovodit, že touto námitkou žalobkyně namítla neplatnost předmětné rozhodčí doložky. Navíc i právní teorie zastává názor, že pod důvod ke zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b) ZRŘ z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy je nutné podřadit i případy, kdy rozhodčí smlouva vůbec nevznikla (v této souvislosti srov. Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1089 s.).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu podle § 243b odst. 3 o. s. ř. vrátil k dalšímu řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)